

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบัน โลกมีการวิวัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ๆ ขึ้นทุกวัน เป็นผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ตลอดเวลา การศึกษาในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญในสังคมที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการให้การศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้คนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทำให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักหาหนทางแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อแสวงหาโอกาสที่ดีในชีวิต (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2555 : 167-172) มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (3) ส่วนที่ 4 ว่าด้วย นโยบายด้านศาสนา สังคม การศึกษาและวัฒนธรรม พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ ภูมิหายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ ให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้า ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญว่าประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษา จึงเร่งพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้วยการปรับเปลี่ยนแนวคิด และกระบวนการบริหารจัดการศึกษาใหม่ โดยได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เป็นผลให้สถานศึกษามีสถานะภาพเป็นนิติบุคคล โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้ในขอบเขตของวัตถุประสงค์ตามบทบัญญัติของระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งกำหนดหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ โดยมีผู้บริหารในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาและมีหน้าที่บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการด้วยความอิสระคล่องตัว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 8 - 11) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีลักษณะเฉพาะตน มีความอิสระในการบริหาร ใ้ชีวิตแห่งปัญญา มีการศึกษาสูงพอ มีองค์การวิชาชีพตรวจสอบและ

มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพโดยเฉพาะและมีความต่อเนื่องในการพัฒนาตนเองมีความสามารถในระดับมืออาชีพ (ธีระ รุญเจริญ . 2545 : จ - ค) สถานศึกษาที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลที่สามารถดำเนินงานได้อย่างดีนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถบริหารสถานศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความกระตือรือร้นและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ความรู้ความสามารถ และทักษะหรือที่เรียกว่า สมรรถนะ (Competencies) ของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่เตรียมรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การจัดการศึกษายบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีสมรรถนะในการจัดการศึกษา และการบริหารการศึกษาในด้านต่าง ๆ ด้วยความเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริง (ธีระ รุญเจริญ : 2554 : 9-10) และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำสำคัญในการกำหนดนโยบายเป้าหมาย ตลอดจนวิธีดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้ และต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผลต่อการศึกษา ซึ่งการบริหารโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ขึ้นอยู่กับบุคลากรหลายฝ่าย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเป็นผู้มีสมรรถนะเพียงพอ (สำเนา นรสิงห์. 2546 : 159-160) สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า สมรรถนะ (Competency) เป็นปัจจัยในการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่องค์กร โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยช่วยให้พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์กร องค์กรต่าง ๆ จึงพยายามเอาสมรรถนะมาใช้เป็นปัจจัยในการบริหารองค์กรในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การพัฒนางานบริการ หรือการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร (เทียนทองแก้ว. 2549 : 10)

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ ความสามารถในการวางแผน ความรู้ความสามารถเชิงผู้นำ ความรู้ความสามารถในการเป็นนักจัดการ ความรู้ความสามารถในการวิจัยและพัฒนา การประสานประโยชน์ การประสานงาน การสื่อสาร การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ การเป็นผู้มีอำนาจหรือศักยภาพ เป็นผู้นำที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างแท้จริง จำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการบริหาร ซึ่งเป็นศักยภาพที่ซ่อนในตนเองและแสดงออกได้ด้วยพฤติกรรมกรปฏิบัติงาน ที่เรียกว่าสมรรถนะการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ความรับผิดชอบ (จำลอง นักฟ้อน. 2545 : 60)

คณะกรรมการคุรุสภาได้ประกาศ สาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ (ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา. 2549 : 296-300) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นต้นแบบของ สมรรถนะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในประเมินผลงานและพัฒนาศักยภาพของครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยในส่วนของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งเป็น สมรรถนะหลัก 10 สมรรถนะ ได้แก่ หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา นโยบายและการวางแผนการศึกษา การบริหารด้านวิชาการ การบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่ การบริหารงานบุคคล การบริหารกิจการนักเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน และ คุณธรรมและ จริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา

จังหวัดมหาสารคามมีหน่วยงานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่หลากหลายประกอบด้วยสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 26 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1,2,3 กองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดและกองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยหน่วยงานการศึกษาเหล่านี้มี บทบาทหน้าที่ที่สำคัญ ประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง รวมทั้ง มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญและเพื่อเป็นการเตรียมพร้อม ในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโลก ยุคใหม่ภายใต้บริบทของประชาคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป หน่วยงานที่พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องเริ่มศึกษาแนวคิดและสมรรถนะที่เป็นไปได้ของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต หากจะมีการกำหนดสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ควรมีการศึกษาอนาคตภาพ สมรรถนะผู้บริหารในช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะเพียงพอและ ครอบคลุม ในการที่จะบริหารสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ได้ในอนาคต จากการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจากหน่วยงานการศึกษา และนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัยมีความเห็นว่ายังมีรายละเอียดน้อยไม่ครอบคลุม สมรรถนะที่พึงประสงค์ในอนาคต และสมรรถนะบุคลากรภาครัฐนั้นมีความแตกต่างกันไปตาม ภูมิสำเนา (ชาติ ไตรจันทร์. 2551 : 2) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอนาคตภาพสมรรถนะ ของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดมหาสารคาม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาให้เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษา อันจะส่งผลให้การบริหารงานในสถานศึกษา เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

คำถามการวิจัย

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดมหาสารคามในทศวรรษหน้าเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอนาคตภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคาม ในทศวรรษหน้า

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาอนาคตภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคาม ในทศวรรษหน้า ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยกระบวนการวิจัยแบบ Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR) โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาทและเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย ผู้ที่มีประสบการณ์ และนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวน 17 ท่าน ได้แก่

- (1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มี บทบาท อำนาจหน้าที่ ในการกำหนดนโยบายในการบริหารสถานศึกษา
- (2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาท หน้าที่ในการดำเนินงานสนองตอบนโยบายการบริหารสถานศึกษา
- (3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และมีเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มี บทบาท อำนาจหน้าที่ ในการกำหนดนโยบายในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 10 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

- 1.1 ผู้ที่กำลังดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการด้านการศึกษาระดับจังหวัด เช่น ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

- 1.2 ผู้ที่กำลังดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาท หน้าที่ในการดำเนินงานสนองตอบนโยบายการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน มีคุณสมบัติ ดังนี้

- 2.1 ผู้ที่กำลังดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดเล็ก

- 2.2 ผู้ที่กำลังดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดกลาง

- 2.2 ผู้ที่กำลังดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดใหญ่

3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา จำนวน 4 ท่าน มีคุณสมบัติ ดังนี้

3.1 ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ประธานสาขาการบริหารการศึกษา

ในสถาบันอุดมศึกษา

3.2 อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา

4. กรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ เริ่มต้นศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของหน่วยงานการศึกษาและนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย

4.1 ด้านหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา

4.2 ด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษา

4.3 ด้านการบริหารวิชาการ

4.4 ด้านการบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่

4.5 ด้านการบริหารงานบุคคล

4.6 ด้านการบริหารกิจการนักเรียน

4.7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

4.8 ด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน

4.9 ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.10 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา

4.11 ด้านการมีจิตบริการ

4.12 ด้านการเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมการบริหารการศึกษา

4.13 ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ

4.14 ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง

นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. อนาคตภาพสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอนาคต ที่สังเคราะห์ขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ

2. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกิดจากความรู้ เจตคติ หรือ คุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล อันเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้การบริหารงานในสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายและภารกิจของสถานศึกษา โดยมีจำนวน 14 ด้าน 60 รายการ ดังนี้

2.1 ด้านหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา

2.1.1 สามารถนำความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา

2.1.2 สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการการศึกษา

2.1.3 สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษา

2.1.4 สามารถจัดองค์การ โครงสร้างการบริหาร และกำหนดภารกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เหมาะสม

2.2 ด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษา

2.2.1 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำนโยบายการศึกษา

2.2.2 สามารถกำหนดคน นโยบาย วางแผนการดำเนินงาน และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา

2.2.3 สามารถจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งให้เกิดผลดี คู่มีค่า ต่อการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.2.4 สามารถนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ

2.2.5 สามารถติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงาน

2.3 ด้านการบริหารวิชาการ

2.3.1 สามารถบริหารจัดการเรียนรู้

2.3.2 สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.3.3 สามารถนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.3.4 สามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2.4 ด้านการบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่

2.4.1 สามารถจัดระบบงานสารบรรณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.2 สามารถบริหารจัดการงบประมาณอย่างถูกต้องและเป็นระบบ

2.4.3 สามารถวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.4 สามารถพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

2.5 ด้านการบริหารงานบุคคล

2.5.1 สามารถสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน

2.5.2 สามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ

2.5.3 สามารถพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5.4 สามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรใน

สถานศึกษา

2.5.5 สามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากร

ในสถานศึกษา

2.6 ด้านการบริหารกิจการนักเรียน

2.6.1 สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน

2.6.2 สามารถบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน

2.6.3 สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

ในด้านต่าง ๆ

2.6.4 สามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมและความสามัคคี

ในหมู่คณะ

2.7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

2.7.1 สามารถจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

2.7.2 สามารถประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐาน

การศึกษาของสถานศึกษา

2.7.3 สามารถจัดทำรายงานผลการประเมินของตนเองของสถาบันการศึกษา

เพื่อรองรับการประเมินภายนอก

2.8 ด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน

2.8.1 สามารถบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้เรียนและบุคลากร

ในสถานศึกษา

2.8.2 สามารถเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและกิจกรรมของสถานศึกษา

ไปสู่ชุมชน

2.8.3 สามารถใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์

2.8.4 สามารถสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โดยมีเป้าหมายในการเข้าไปช่วยเหลือชุมชนและเปิดโอกาสชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2.8.5 สามารถระดม/จัดสรรทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา

2.9 ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.9.1 สามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

2.9.2 สามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการ

2.9.3 สามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

2.10 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา

2.10.1 เป็นผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

2.10.2 ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

2.10.3 ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรม

ที่เหมาะสม

2.11 ด้านการมีจิตบริการ

2.11.1 สามารถให้บริการที่เป็นมิตร

2.11.2 สามารถสื่อสารข้อมูลได้ชัดเจน

2.11.3 สามารถเต็มใจช่วยเหลือ

2.11.4 มีความเอื้อเฟื้อแสดงน้ำใจ

2.11.5 มีความเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ

2.11.6 สามารถร่วมวางแผนเป็นที่ปรึกษาที่ผู้รับบริการวางใจ

2.12 ด้านการเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมการบริหารการศึกษา

2.12.1 การใช้นวัตกรรมการบริหารการศึกษา

2.12.2 การคิดริเริ่มนวัตกรรมการบริหารการศึกษา

2.13 ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ

2.13.1 มีความสนใจใฝ่รู้ในสาขาอาชีพของตน

2.13.2 รอบรู้เท่าทันเหตุการณ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2.13.3 นำความรู้วิทยาการหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ได้ศึกษามาปรับใช้

กับการทำงาน

2.13.4 รักษาและประยุกต์ความรู้ ความเชี่ยวชาญทั้งเชิงลึกและเชิงกว้างอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.13.5 สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาในองค์กร

2.13.6 มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

2.13.7 มีความรู้เกี่ยวกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของระบบการศึกษา

ไทย

2.14 ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง

2.14.1 ตระหนักถึงผลกระทบจากภายนอกที่มีต่อองค์กร

2.14.2 มีความเข้าใจในการวางแผนระยะใกล้และระยะไกลเพื่อรองรับการ

เปลี่ยนแปลง

2.14.3 มีความยืดหยุ่นยอมรับการเปลี่ยนแปลงและยอมรับข้อมูลใหม่

2.14.4 สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีการทำงานตามข้อมูลใหม่

2.14.5 มีความอดทนต่อความกดดัน มีความมั่นคง และมุ่งมั่นอย่าง

แน่วแน่ รวมทั้งมองคนในแง่ดี

3. สมรรถนะ หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถในการทำงานของบุคคลที่เกิดจากความรู้ เจตคติ หรือ คุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล อันเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดในตำแหน่งงานนั้น ๆ

4. องค์ประกอบสมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีผลมาจากลักษณะของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งแง่บวกและแง่ลบ

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่บริหารสถานศึกษาในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน ในจังหวัดมหาสารคาม

6. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคาม หมายถึง โรงเรียนในสังกัดของรัฐที่เปิดสอนในระดับอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรอบรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาหรือพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคามในอนาคต

8. การวิจัยอนาคต หมายถึง ระเบียบวิธีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับอนาคต โดยใช้วิธีการวิทยาศาสตร์เพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอันเนื่องมาจากการตัดสินใจหรือนโยบายในปัจจุบันเพื่อที่จะนำผลที่ได้มาวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

9. ทศวรรษหน้า หมายถึง ระยะเวลาที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอนาคตภาพสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคาม ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2564

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. หน่วยงานด้านการศึกษาระดับชาติ เช่น สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา จะได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ ประกอบการวางแผนและบริหารจัดการบุคลากรทางด้านการบริหารสถานศึกษาต่อไป
3. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและการปฏิบัติงานเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา